

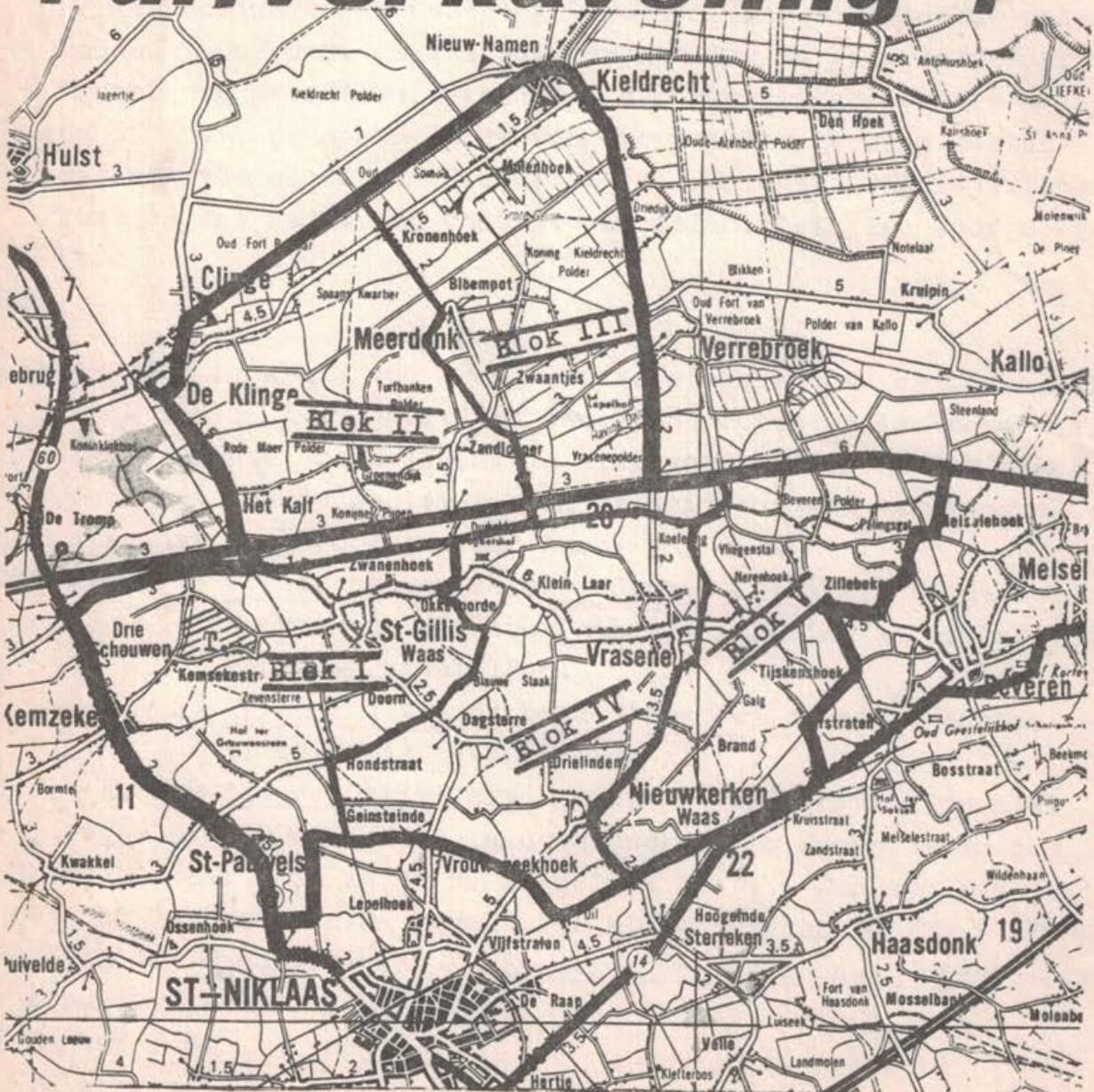
ABLLO *krant*

DRIEMAANDELIJKS INFORMATIEBLAD VAN HET AKTIEKOMITEE TER BEVEILIGING VAN HET LEEFMILIEU OP LINKER OEVER, EN HET WAASLAND.

Abonnering : storting of overschrijving van 100,- Fr voor volledige jaargang. Rekening nr 415-7021561-37 van ABLLO-krant.

VERANTWOORDELIJK UITGEVER : vzw.ABLLO - p/a Het Centrum - Markt 40 - 2700 Sint-Niklaas

ruilverkaveling ?

T. = testgebied.

WAAROM GEEN OVERLEG ? - WAAROM GEEN OVERLEG - WAAROM ???

A. B. L. L. O. - standpunt.
=====

Inleiding :

ABLLO en de ruilverkaveling : Toen eind 1976 het ruilverkavelingsproject ruim in de belangstelling kwam brak voor ons een studietijd aan. Sommigen verwachtten toen van ABLLO direkt een afwijzend standpunt. Dat is er toen niet gekomen omdat landbouw en milieu, wettelijke voorzieningen en vorige ervaringen in ruilverkavelingsgebieden grondig dienden bestudeerd. Deze periode van studie mondde midden 1977 uit in een informatievergadering met S. Algra (Ndl) waaruit wij de naar onze normen optimale samenwerking tussen milieu en landbouw onthouden. Ook dat, om een ruilverkaveling in Nederland door te voeren een meerderheid van 50 % der aanwezige stemgerechtigden en 50 % van de oppervlakte voor de ruilverkaveling moeten opteren vooraleer men die uitvoert. En deze principiële stemming komt er pas nadat een concreet en definitief plan voorgelegd is.

I. ALGEMEEN

a) Europese optiek : ABLLO zou graag een schets zien van de toekomstige functie van dit gebied in een breed Europees landbouwbeleid. Die precieze omschrijving is niet voor handen en dus dient men voor het landbouwbeleid terug te grijpen naar het Mansholt-plan dat in 1968 tot stand kwam.

Dit plan wil : 1) verhoging van de arbeidsproduktiviteit op de betere gronden en dit door schaalvergroting en afvloeiing van t_werkgestelden.

2) afremming van de produktiegroei omdat er enorme structurele overschotten zijn .

Verhoging van de arbeidsproduktiviteit : milieuverenigingen zijn niet principieel tegen als er binnen de landbouwerskringen daarover duidelijke eensgezindheid bestaat (die is er nu duidelijk niet). Dan zou een landbouwplan met een landschapsplan kunnen vergeleken worden. *Dit hangt in publieke opinie*

Tweede luik van het Mansholt-plan : afremming van de produktiegroei, omwille van structurele overschotten. *zijn alle aandacht.*

- van 2 % naar 7 %.

In opvolging van dit plan wordt in Nederland 7 % van de landbouwgrond

uit cultuur genomen. De norm om grond uit cultuur te nemen is dat de grond geen voldoende rentabiliteit waarborgt.

Dergelijke niet-rendabele gronden bevinden zich ook in dit ruilverkavelingsproject. We denken aan de meest waterzieke gronden in Blok II en aan de hoogste bolakkers in Blok I waar de ijzerlaag zich op nauwelijks een spadesteekdiepte bevindt.

Deze niet-rendabele gronden kunnen voorbestemd worden voor natuurparken en vooral voor bosbouw. Ook in België voorziet de nieuwe wetgeving iets in die zin. 2 % nl. van de oppervlakte mag door het ruilverkavelingscomitee toegekend worden aan natuurbehoud en onttrokken aan de landbouw. Deze 2 %-regel is dan nog voor interpretatie vatbaar. Sommigen maken uit de wettekst op dat deze 2 % de natuurgebieden nog omvatten. Nemen wij aan dat de 2 % valt buiten de erkende natuurgebieden, dan nog is dit % aan de lage kant. Het zou op zijn minst tot 7 % dienen opgetrokken te worden.

Het zou dan bv. mogelijk worden produktiebossen aan te leggen. Dan moeten we minder invoeren, dat is goed voor onze betalingsbalans.

- Bergboerenregeling.

Een tweede mogelijkheid tot afremming van de produktiegroei biedt de EEG zelf door het stelsel van de Bergboerenregeling. In dit stelsel kan de landbouw op marginale grond verdergezet worden met handhaving van de bestaande schaal als dit gewenst wordt i.v.m. recreatie of het ontbreken van vervangende werkgelegenheid. We menen dat aan deze twee voorwaarden hier voldaan is want het unieke bolakkerlandschap kan ev. kleine aanpassingen verdragen, maar moet in principe bewaard blijven. En er zijn in het arrondissement Sint-Niklaas al werklozen genoeg. Elk land kan op deze Europese financiële maatregel beroep doen voor gronden met "permanente natuurlijke handicap" en hiervoor maximaal 2,5 % van zijn totale oppe vlakte aanwijzen. De Belgische regering stelde de Condroz voor. Als daartoe de politieke wil bestaat zou om bovengenoemde redenen ook marginale grond in dit ruilverkavelingsproject uit Vlaanderen van deze regeling kunnen genieten.

b) Waasland : Mogen wij een rekensommetje maken ? Men spreekt van 2 % landwinst, door RVK. Op een areaal van 9.000 ha is de winst ca. 180 ha. In heel het land gingen de jongste tien jaren meer dan 10.000 ha. per jaar aan landbouwgrond verloren. Het Waasland is 2 % van de nationale bodem. Aan het nationaal gemiddelde dus bij ons een verlies van 200 ha. per jaar of 2.000 ha in tien jaar. Voeg daarbij het verlies van 2.500 ha. in tien jaar voor de Linker-Oever ontwikkeling en we staan voor een minimaal verlies van 4.500 ha. landbouwgrond in tien jaar (1967-1977).

Gerekend mag worden dat van 1947 tot 1967 zo'n 2.000 ha. in ons gewest voor de landbouw verloren ging (5.000 ha./jaar nationaal gezien).

Rekening houdend met de huidige trend en de verdere "afwerking" van Linker-Oever, mogen we voor de komende twintig jaar op een verlies van zo'n 3.000 ha. rekenen. Dit brengt het totaal verlies aan landbouwgrond gerekend over een periode van 50 jaar in het Waasland op 9.500 ha.

Totale ruilverkaveling van het Waasland zou een terreinwinst realiseren van maximaal 540 ha., aangezien dit project 1/3e van de Waaslandse bodem beslaat.

Deze druppel op een hete plaat kan dus geen argument zijn om boer en natuurvriend te overtuigen. - wegebouw

c) Landbouwgrond beschermen : Er zijn inderdaad andere middelen om landbouwgrond te beschermen. In dat verband ligt een betreurenswaardig artikel voor (De Boer, 10.2.78). Daar staat o.a. "wij (de landbouwers) hebben de grond geleverd voor de wegen...". Dit is boerenbedrog. Inderdaad, wie heeft de autoweg Mons-Pekrpolder doen schrappen ? Niet

de Boerenbond. Wie heeft de aktie tegen de Grote Ring aangevat? U raadt het juist: de milieubewegingen. De officiële boereninstanties hebben gezwegen of een tweederangsrol gespeeld.

Wij staan voor een uitdaging: er zijn kredieten gevraagd of beschikbaar voor de autoweg Grote Ring (tussen expressweg en E3) en voor de snelverkeersweg N80 (Sint-Niklaas - Hulst). De eerste hapt ca. 100 ha. landbouwgrond weg en de tweede ca. 120 ha. Samen vernielen zij 220 ha. landbouwgrond, meer dan de eventuele terreinwinst door deze RVK.

We zullen zien of de voorstanders van deze RVK deze keer de koplopers zullen zijn van een aktie tegen deze projekten die onbetwistbaar een serieuze aanslag zijn tegen de landbouwbelangen.

- lintbebouwing.

Een ander middel om landbouwgrond te beschermen is het beperken van lintbebouwing. Lintbebouwing is landschappelijk lelijk en maatschappelijk duur (grond, afstanden). Hebben de voorstanders van RVK ooit de moed gehad om de landbouwers tegen deze lintbebouwing te waarschuwen? Nochtans zal lintbebouwing sinds de oorlog een flink aantal ha. landbouwgrond opgeslokt hebben.

- ambachtelijke zone.

Wat te zeggen over de inplanting van ambachtelijke zones, vaak op vruchtbaar akkerland. Zelfs hier ter plaatse doet zich dergelijke situatie voor. Tussen Ripstraat, spoorweg en expressweg wordt een ambachtelijke zone gepland. De grond is hier vruchtbaar. Nauwelijks één km verderop in de Ripstraat liggen waterzieke gronden. De voorstanders van de RVK hebben hun stem niet verheven via hun mogelijkheden in de gemeenteraad om deze ambachtelijke zone bij voorkeur daar in te planten.

Het is dan ook puur volksbedrog te lezen "wij hebben de grond geleverd", als goed geweten is dat genoemde grondafstand bij de voorstanders op géén tegenstand gestuit heeft.

d) Vergelijk met het Linkerover-projekt.

Typisch voorbeeld van een te groots opgezet plan dat slecht voorbereid gelanceerd werd en dat daardoor zoveel te moeilijker kan herzien worden want dan zou de planologische onverantwoordelijkheid te schrijnend aan het licht komen.

Staatssecretaris De Bondt leverde toen, en nog steeds, positief werk om wat té groot was opgezet tot reële behoeften terug te brengen. Daarom is het nu des te verwonderlijker dat Staatssecretaris De Bondt, wat klein begon (aanvraag van aan tachtigtal boeren, voor het merendeel uit bolakkergebied), oogluikend heeft laten uitgroeien tot de grootste ruilverkaveling van het land. Dat men daarbij het testgebied niet werkelijk test en dat men daarbij de polder aanpakt waar de behoefte aan RVK het kleinst is, wijst er op dat dit projekt uit de hand gelopen is. Er is een technokratische machine in gang gezet, die niet werkt voor de betrokkenen, maar voor zichzelf.

Nu blijkt zelfs dat in blok II (polder) de drainagekosten, die door pachter en/of eigenaar van de te draineren plaats moeten gedragen worden - zeer hoog zullen oplopen. Daardoor zal de RVK-kost in de polder even hoog oplopen als in het bolakkergebied.

II. Het kapitaal belang van NATUUR en LANDSCHAP.

Het landschap en de natuur zijn bijzonder belangrijk. De mens leeft van brood, maar niet van brood alleen. Het landschap maakt het toch al harde, zakelijke bestaan wat lieflijker en aangenamer. Het landschap geeft aan een streek een eigen karakter. De psychologie leert dat een mens, als één van de elementen voor de uitbouw en instandhouding van een evenwichtige persoonlijkheid, een kader nodig heeft waar hij zichzelf in herkent. Een landschap maakt een streek tot een thuis.

Landbouw is een gespecialiseerde vorm om de natuur te gebruiken. Het is als een kapitaal dat je moet in stand houden en waar je alleen de rente van mag gebruiken. Het natuurkapitaal bestaat uit een zeer grote diversiteit van micor-leven en planten en dieren, die samenwerken in kringloopverband. Dit kapitaal moet in stand gehouden worden : anders is er op de lange duur geen rente meer. Dus niet de hof opeten, alleen de vruchten.

De moderne landbouw put de natuur sterk uit. Dus, willen wij te eeuwigen dage aan landbouw blijven doen, dan moeten wij voldoende natuurlijke elementen in het landbouwgebied voorzien en bewaren. Dit te onderzoeken bv. n.a.v. een RVK, is het onderwerp van een wetenschap die ecologie heet. Wij verwijzen terug naar het artikel in "De Boer" dat zegt : "zonder RVK straks een maanlandschap". Het zijn echter precies de ruilverkavelaars die maanlandschappen gemaakt hebben : ze hebben heel het landschap kaalgekapt en gebetonneerd. Nu spreekt men van landinrichting, maar de uitvoerders blijven dezelfde. Landschapsverandering is in de eerste plaats een ecologische ingreep. De landbouwkundige ruilverkavelaars van vroeger zijn niet plots ekologen geworden.

Wij willen wel vertrouwen hebben in de nieuwe aanpak, maar we mogen niet toestaan dat deze RVK in gang gaat zonder dat het ontwerp eerst wet is. Bij ieder geschil nl. vervalt het mogelijk voordeel van de nieuwe wet-ontwerpen, juist omdat er geen juridische gronden zijn. Als de wetswijziging haar beslag gekregen heeft dan kunnen wij de discussie over de landinrichting hernemen.

In de nieuwe wet zal het comité der RVK een vertegenwoordiging hebben voor natuurbelangen. Het ware wenselijk dat dit comité steeds met unanimiteit zou beslissen. Twee "natuur" mensen tegen negen "landbouwmensen" bij gewone meerderheidsstemming, dat is geen voldoende garantie.

Wij herhalen hier dat de 2 % die het comité voor natuurbehoud kan voorstellen, ons ontoereikend zijn. Op zijn minst zou 7 % het streefcijfer moeten zijn.

De gevolgde procedure is eigenaardig. Men wil eerst beslissen dat een klassieke grootschalige RVK doorgaat. Dan pas komt het plan, en als het (uit ons standpunt : qua milieu) niet meevalt, dan is er geen verhaal meer op.

Wij hebben wel de goed intenties genoteerd. Maar hebben geen waarborgen dat deze ingreep de fouten van vroeger zal vermijden, bv :

- wegen : kan men anders verharder dan met beton ;
- waterlopen : werden technisch i.p.v. ecologisch bekeken, kreeërde vaak te snelle afwatering ;
- "de boer heeft het landschap gemaakt", inderdaad, maar in een tijd dat de mens zonder "deskundigen" bouwde en verbouwde in éénklank met de natuur, op kleine schaal ; dit heeft RVK tot nog toe overal vernietigd.

Samenvattend besluit :

- de wetgeving waarop men zich steunt moet eerst goedgekeurd worden ;
- deze wetgeving moet op zekere essentiële punten aangevuld worden ;
- er lijkt onvoldoende voorstudie bij dit ontwerp gebeurd, waardoor wij de overtuiging hebben dat, eens het principiële RVK doorgedrukt, de oplossingte grootschalig wordt ; te technisch en te weinig ecologisch ;
- eerst beslissen en dan planne is een onlogische procedure ; die de milieubescherming argwaan inboezemt ;
- er is niets tegen een echte, goede landinrichting ; maar om genoemde redenen kunnen wij de huidige RVK-voornemens alleen maar voorbarig en nog niet rijp noemen. Men mag nu deze zaak zeker niet doordrukken.
- in een bolakkergebied werd nog nooit aan ruilverkaveling gedaan. Geen garantie, zonder dat eerst een klein testgebied met succes werd uitgevoerd.

UIT HET VOORWOORD BIJ HET RUILVERKAVELINGSARTIKEL UIT ABLIOKRANT

Elkeen heeft wellicht gehoord over de vele problemen die de landbouwers sedert jaren hebben om geld voor hun waar en voor hun harde inspanningen te krijgen. Elkeen hoorde wellicht reeds over exploitatiemoelijkheden die de landbouw in het Waasland kent door de kleine en verspreid liggende percelen. Daartegenover staat dat het charmante uitzicht van het Waasland grotendeels op deze historisch gegroeide kleinschaligheid berust. Enkele landbouwers hebben gezocht welke middelen ter beschikking stonden om verbetering aan de structuur van hun areaal te bekomen. Zij hebben er slechts één gevonden: de ruilverkaveling, uiteraard met inbegrip van alle aspecten die aan de opvatting en uitvoering van een ruilverkaveling in België kleven.

Onlangs werden wij uitgebreid gekonfronteerd met een gewest dat de weldaden van de Belgische ruilverkaveling herhaaldelijk mocht proeven. Genietend van de Kempense eikedreven en houtwallen in herfstkleuren, komt men plots temidden van een troosteloos gebied in de omgeving Retie-Arendonk. Van op een berm in de weg die deze gemeenten verbindt, overschouwt men kilometerslang een boomloze vlakte, die eens de taeristische faam van de gemeente Retie ondersteunde. Meer naar Arendonk toe heeft men een snipperbos en twee rijen bomen laten staan. Ze staan erbij als de kerktoren van het verdwonen dorp Oorderen temidden van de containers in de Antwerpse haven. Zo te zien hebben de donkbeelden van de jaren 50-60 ook in de landbouwsector toegeslagen. Kenmerken van deze visie zijn: monofunktionaliteit en grootschaligheid. Vergelijk maar met de straat, die nog slechts dient voor verkeer, en waar alle andere funkties zijn verbannen: esthetisch uitzicht, ekologische en sociale funktie. Of vergelijk maar met de recente autowegplannen, o.a. de Grote Ring, of het hellend vlak van Ronquières, de kernenergie, de industrialisering op Linker-Oever.

De landbouw is dezelfde toer opgegaan. Voortgaand op een zelfde gevoelsmatige groothidsvisie slaat men alle natuurelementen kapot en installeert een vliegplein van een landbouwgebied. Op 1000 ha. wil men als uitzonderlijke toegeving wel 18 ha. natuur sparen (cfr. Markvallei bij Hoogstraten). Tot een lid van het milieukomitee op een morgen ontdekt dat daarvan al 8 ha. opgespoten worden, "per vergissing" zegt men dan.

Eén ding is ABLLO duidelijk: zoiets NOOIT IN HET WAASLAND !

Maar er blijft het belang van de landbouwers; in principe kunnen landschap en natuur wel kleinschalige structuurverbeteringen aan en daar zal een milieuvereniging niets tegen inbrengen.

Er is ook de op komst zijnde wijziging van de ruilverkavelingswetgeving, in de zin van een "landinrichtingswet". Maar welke waarborgen hebben wij, wanneer de "landinrichters" dezelfde instanties en personen zullen zijn als de "ruilverkavelaars" ? Wij vrezen dat de naamverandering alleen niet voldoende zal zijn om van de drieste machinerie een respectvol team verzorgers te maken. En intussen blijft het typisch Wase landschap, zonder hetwelk wij in een vreselijk lelijke streek zouden terecht komen - al die lintbebouwing niet meer gekamoufléerd - ernstig bedreigd !

A.B.L.L.O. STELT VRAGEN OVER DE RUIVERKAVELING :

Na een studie van de ruilverkaveling in al zijn aspecten, na contacten met de landbouwproblematiek in het Waasland, met de leefmilieuproblematiek, met natuurbehoudskringen, met buitenlandse ruilverkavelingsprocedures, met de huidige wettelijke Belgische voorzieningen en met allerhande problemen na vroeger uitgevoerde ruilverkavelingen ontstaan, heeft ABLLO een aantal kritische vragen geformuleerd, als konstruktief element in de discussies.

Een algemeen voorafgaandelijke indruk waar ABLLO zich niet van kan ontdoen is dat het productieverlies van de landbouw in het Waasland door de industrie nu moet goedge maakt worden door het opdrijven van de productie in de rest van de polders en in het structureel daarvoor minder geschikte zandig gedeelte van het Waasland.

a) opties :

ABLLO is van mening dat de allereerste vraag die men dient te stellen wanneer men denkt aan ruilverkaveling van een gebied, deze is naar de toekomstige functie van dit gebied in het kader van een breed (Europees) landbouwbeleid. Diverse malen hebben we, zelfs van vooraanstaande vorededigers van de RVK, gehoord dat men de functie van het Waasland eerder ziet in de tuinbouw (ter bevoorrading van de om-

ringende agglomeraties) en dat de RVK (vnl. perceelvergroting) hiervoor dikwijls meer nadelen dan voordelen meebrengt.

A : Welke is, in het toekomstig Europees landbouwbeleid, de functie die voor het Waasland is weggelegd ?

B ; Hoe koppelt men een eventuele optie "tuinbouw" en een optie "mammoet-ruilverkaveling" in de verantwoordelijke landbouwkringen aan elkaar ?

b) Rentabiliteit - Financiële aspecten :

A : Werden of worden er kosten-baten analyses openbaar gemaakt per Blok ?

B : Is het zo dat de grote polderblokken, waarvoor de initiatiefnemers de RVK niet gevraagd hadden en waar de kosten voor de RVK beduidend lager liggen dan in de zandstreek, in de globale RVK werden opgenomen om de gemiddelde kostprijs per opp.-eenheid kunstmatig te drukken ?

C : Zal men de RVK beginnen in de polder, om door de relatief lage kosten daar, de eigenaars en pachters gerust te stellen ; en door de relatief geringe impact op het milieu de groene jongens te kalmeren, of zal men de RVK beginnen waar ze door sommigen werd gevraagd, m.n. in de moeilijke en dure zandstreek van Sint-Gillis ?

D : Zullen de kosten per blok berekend worden aan de eigenaars ? In dat geval zal de RVK voor de zandboeren veel duurder zijn dan voor de polderboeren .

Zal men de globale kosten voor iedereen even zwaar berekenen ? In dat geval zullen de polderboeren moeten opdraaien voor de zandboeren, die de RVK hebben aangevraagd .

c) Procedure :

A : Waarom schermen vooraanstaandē verdedigers van de RVK steeds met 'een-op-komst-zijnd-dekreet' voor het Vlaams Gewest (= ontwerp van wet houdende wijziging van de wet van 22 juli '70 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet - verschenen in ABILLO-krant 13) dat alle waarborgen zou bieden aan de milieubescherming en aan het natuurbehoud ? Afgezien van de inhoud van dit dekreet vraagt ABILLO zich af hoe men bij konfliktsituaties een tekst die nog geen kracht van wet heeft kan doen toepassen ?

B : Via welke stap in de procedure hebben de milieuverenigingen de garantie dat onbevooroordeelde studies over de ecologie van het te ruilverkavelen gebied zullen gedaan worden door bevoegde mensen, en hoeverre wordt er met de reeds uitgevoerde studies (door natuurverenigingen en universitaire werkgroepen, bv. Noord-Vlaanderen, Delta-Zuid) rekening gehouden ?

C : Via welke stap in de procedure kan er rekening gehouden worden met adviezen van universitaire laboratoria voor natuurbehoud ?

D : Waarom is er geen mogelijkheid tot inspraak meer van de betrokken landbouwers op het ogenblik dat alle planning die vooraf gaat aan de uiteindelijke RVK, is voltooid ?

d) Natuurbehoud en Landschapszorg :

A: Wordt er een landschappelijke bufferzone voorzien rond groenzones, beschermde landschappen en reservaten ? Kan het beheer in deze grensgebieden (waterhuishouding - bemesting - ...) aangepast worden aan de nabijheid van deze meestal kwetsbare levensgemeenschappen ?

B: Is het verantwoord een totaal, eeuwenoud, hier en daar nog zeer gaaf kultuurlandschap op te offeren aan deze RVK ? Kan niet een gedeelte ervan bewaard blijven, bv. in een landschapspark rond een reservaat ?

Kan men niet overwegen een subsidie aan de EEG te vragen voor boeren die willen werken in zulk moeilijk te ruilverkavelen gebied (de zgn. bergboerenregeling en de regeling voor boeren in minder bevoorrechte gebieden) ?

C: Kan er niet gedacht worden aan (de oprichting van) een 'openbaar industrieel initiatief' voor de zorg van en de exploitatie van het kanadapopulierhout in samenspraak met ekologen, landschapsdeskundigen en landbouwers, zodat er toch geen kaal Waasland ontstaat ?
